

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ТА МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Чорна Л.О., Марійчак О.Ю.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

В статті розглянуто стан зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності Вінницької області протягом 2010-2014 років. Проведено детальний аналіз пріоритетних напрямків діяльності регіону, досліджено особливості зовнішньоекономічної діяльності. Зроблений аналіз міжнародної діяльності Вінниччина на основі економічного, агропромислового, природного, культурного та промислового потенціалу. Також було здійснено пошук ефективних напрямків діяльності та потенційних можливостей інтеграції до світового ринку на регіональному рівні. Проаналізовано проблеми та розглянуті можливі шляхи їх вирішення. Отже, стаття присвячена дослідженню ефективних напрямків зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності, розкриттю потенційних можливостей інтеграції до світового ринку на регіональному рівні, розглянуто їх стан та визначено перспективи розвитку.

Ключові слова: європейська інтеграція, зовнішньоекономічна діяльність, міжнародна діяльність, міжнародна торгівля, експорт, імпорт.

Постановка проблеми. Одним із провідних чинників розвитку економіки будь-якої країни в умовах глобалізації є здійснення її суб'єктами господарювання ефективної зовнішньоекономічної діяльності.

На сьогоднішній день тенденції в трансформованні міжнародного економічного середовища, які характеризуються глобалізацією, регіоналізацією та диверсифікацією ринків, зростанням обсягів міжнародної торгівлі, переконують, що розвиток зовнішньоекономічних торговельних відносин, як в Україні, так і в її регіонах набуває актуального значення. Тому розширення зовнішньої торгівлі, зростання експортних операцій, є важливим чинником функціонування та прогресу у регіональній економіці.

Не менш важливим є дослідження стану міжнародного потенціалу регіону, що також потребує наукового осмислення та здійснення практичних дій на шляху до його зростання.

Таким чином, сучасні тенденції світового розвитку ставлять перед Вінниччиною нові проблеми та потребують від неї активної участі в їх вирішенні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження регіональних аспектів розвитку зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності Вінницької області детально розглядаються у працях Ціхановської В.М. та Ціхановської О.М. [1, с. 45], Березок Ю.Б. [2, с. 120], Третяка В.В., Михайлової Л.І., Крушницької Г.Б.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Недостатньо в повному обсязі розглянуті та досліджені ефективні напрямки зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності на шляху до європейської інтеграції, частково розкриті потенційні можливості інтеграції до світового ринку на регіональному рівні.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідити стан зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності Вінниччини, проаналізувати проблеми та розглянути можливі шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Вінниччина має стратегічно вигідне економіко-географічне положення, оскільки межує з багатьма областями, що мають розвинену інфраструктуру. За показником валової доданої вартості України протягом 2010-2014 років область знаходилась на 12-му місці в державі. В цей період діяльність області була спрямована на розвиток співробітництва з регіонами країн-членів Євро-союзу, країн СНД та інших країн світу.

Пріоритетними напрямками роботи були:

- залучення в економіку області іноземних інвестицій шляхом постійного моніторингу пропозицій з боку інвесторів, налагодження контактів з міжнародними фінансовими інституціями та міжнародними організаціями;

- супровід конкретних інвестиційних проектів та надання всебічної допомоги в їх реалізації;

- здійснення заходів з поглиблення діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування області щодо практичної реалізації Програми європейської і євроатлантичної інтеграції України;

- налагодження міжнародного співробітництва регіонів та територіальних громад області з зарубіжними країнами в рамках міжрегіонального, транскордонного і прикордонного співробітництва у сфері зовнішньої торгівлі, гуманітарних питань, соціальної політики;

- сприяння активізації зовнішньоекономічних зв'язків підприємств, установ і організацій, розташованих на території області, та їх виходу в умовах світової фінансово-економічної кризи на зовнішній ринок.

Досить динамічно розвивалось співробітництво з регіонами Республіки Польща. Протягом 2010-2014 рр. було реалізовано понад 400 партнерських угод про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво територіальних громад області та воєводств Республіки Польща. Здійснення співробітництва відбувалось на рівні районів, міст та місцевих громад у різних галузях народногосподарського комплексу.

За цей період відбулись міжнародні конференції, Дні Польської культури, Європейські економічні форуми та форуми молодих фермерів, ярмарки туристичних регіонів, спортивні змагання з футболу, плавання та шахів, дзюдо, легкої атлетики, настольного тенісу. Особливої динаміки набула співпраця у галузі охорони здоров'я. Українські фахівці перейняли досвід проведення земельної реформи в ЄС, обмінялись досвідом у сфері реформування місцевого самоврядування. Важливою подією стало відкриття Генерального Консульства Республіки Польща та регулярного міжнародного авіасполучення «Лодзь-Вінниця-Лодзь 2010 року». В 2012 році відбувалася реалізація проекту «Вінниччина – регіон активних жінок», в рамках якого проведено навчання, практичні заняття та ознайомлення з кращими практиками ведення бізнесу жінками-підприємцями в Вінницькій області, а також навчальний візит до Республіки Польща.

Постійно розглядаються та аналізуються проблеми і перспективи розвитку співробітництва між суб'єктами підприємницької діяльності Вінниччини та регіонів Республіки Білорусь. Серед основних напрямків співпраці було виокремлено сферу сільськогосподарського машинобудування та харчової переробки.

Протягом 2010-2013 років Вінницька область плідно співпрацювала з Російською Федерацією на основі Угоди про торгово-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво. Слід відзначити ефективну співпрацю у обміні досвідом між фондами сприяння інвестиціям та будівництву.

Укладено ряд угод про академічне та наукове співробітництво з університетами країн ближнього зарубіжжя. Започатковано дружні відносини з провінцією Аньхой, Китайської Народної республіки. Відбулись міжнародні торговельні виставки в Німеччині, Польщі, Угорщині, Туреччині, Ізраїлі, Канаді, Росії, Білорусії, КНР, Алжирі. В 2014 році урочисто відкрито завод зі збагачення каоліну ТОВ «СОКА Україна», збудований за рахунок французьких інвестицій.

З метою підвищення іміджу області за кордоном, презентації її економічного, агропромислового, природного, культурного та промислового потенціалу постійно організовувались візити представників дипломатичного корпусу різних країн світу у Вінницьку область.

Протягом 2010-2014 років Вінницьку область відвідали Надзвичайний і Повноважний Посол Південно-Африканської Республіки, Чехії, Німеччини, Алжиру, Аргентини, Ватикану, Норвегії, США, Ізраїлю, Нідерландів, Білорусії, Фінляндії, Сербії, Австрії, Малайзії, Данії, Великобританії, Швеції, Румунії, Франції, Словаччини, Індії, Азербайджану, Латвії, член Бюро Європейської Асоціації, депутат Європейського Парламенту.

Вінницька область брала участь у Спільній Операційній Програмі прикордонного співробітництва Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства «Румунія – Україна – Республіка Молдова 2007-2013», яка була одним з дієвих механізмів активізації процесів транскордонного співробітництва у області.

Впродовж 2010 року відбулась спільна конференція «Євроатлантичні та європейські безпекові структури» за участю представників посольства США та Німеччини, а також Європейського центру досліджень з питань безпеки ім. Джорджа Маршала та управління Євроатлантичної інтеграції Генерального Штабу Збройних Сил України.

В 2011 році відбувся офіційний візит делегації Вінницької області до Ради Європи (м. Страсбург, Французька Республіка), Європарламенту (м. Брюссель, Королівство Бельгія) та м. Берн (Швейцарська Конфедерація) з метою презентації області, зокрема її економічного, туристичного потенціалу та культурного різноманіття. 2012 року відбулось перше засідання Ради Єврорегіону, на якому було обрано керівництво Єврорегіону та склад Ради Єврорегіону, а також вирішено інші організаційні питання. З 2013 року область приймає участь в програмі Європейського інструменту сусідства «Україна – Румунія 2014-2020 рр».

2014 року Вінниччину з моніторинговим візитом відвідала делегація ОБСЄ, під час якого члени делегації обговорили низку актуальних питань, які виникли в процесі прийому й розміщення переселенців з південно-східних регіонів держави. Налагоджено зв'язок з Естонською Республікою у допомозі військовим, що захищають суверенітет та

неподільність України. У рамках зустрічі обговорювалися питання надання гуманітарної та медичної допомоги бійцям із зони АТО, а також надання можливості отримати медичну допомогу в лікарнях Естонської Республіки. Вінниччину відвідав Регіональний представник Агентства ООН у справах біженців для обговорення підготовки до реалізації проекту з надання фінансової допомоги вразливим внутрішньо переміщеним родинам.

Транскордонне співробітництво області розвивається в декількох напрямках, маючи на меті активізацію соціально-економічного, науково-технічного та гуманітарного розвитку прикордонних територій.

Вінницька область продовжує активно реалізовувати державну політику у сфері європейської інтеграції, зокрема за допомогою Школи європейської інтеграції для євроклубів Вінницької області. Область вже тривалий час є передовим регіоном України з відзначення Дня Європи. Кожного року проводяться різні заходи, основною метою яких є популяризація європейських стандартів та способу життя. З метою популяризації європейської культури, виховання в громадян толерантності та поваги до європейських духовних та матеріальних цінностей у закладах культури і мистецтв Вінниччини проведено низку культурно-просвітницьких заходів щодо додержання принципів демократії та прагнення до загальноєвропейських цінностей.

Заходи в школах дали змогу показати учням уявлення про міжнародні акти, що розкривають загальну стратегію України по відношенню до Євросоюзу, бажання до його вступу та розкрити політичну суть курсу України, зосередивши увагу на геополітичному розташуванні держави та спільній історії, формуванні і розвитку культури; сприяти оволодінню мовами європейських країн. Були проведені єдині дні інформування населення з метою висвітлення сучасного стану співробітництва України з Європейським Союзом, перспектив євроінтеграційних процесів та розкриття загальноєвропейських напрямків реалізації молодіжної політики в Україні.

Стосовно зовнішньоторговельної діяльності, підприємства Вінницької області протягом 2010 року співпрацювали з суб'єктами підприємницької діяльності зі 100 країн світу, 2011 – зі 108, 2012 – зі 110, 2013 – 113 і 2014 року зі 129 країн світу [3, с. 3, 5, 4, 3, 6].

Зовнішньоторговельний оборот Вінниччини за 2010-2014 роки склав 5453,9 млн. дол. США: обсяги експорту товарів становили 3301,9 млн. дол., обсяги імпорту – 2152,0 млн. дол. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становить 1150,3 млн. дол. США. Динаміка зовнішньоторговельного обороту зображена на рис. 1.

З графіку видно, як досліджувані показники змінювались в часі: зовнішньоторговельний оборот спочатку зростав, а протягом 2012-2014 років стабілізувався та змінювався незначно, спостерігається незначна тенденція до зростання обсягів експорту. Що стосується сальдо та обсягів імпорту, то протягом досліджуваного періоду ці показники коливались найбільше – прослідковується підвищення значення позитивного сальдо та невеликий спад ввезення товарів і послуг іноземними інвесторами в 2014 році.

Основу товарної структури зовнішньої торгівлі складали готові харчові продукти, жири та олії тваринного або рослинного походження. Крім того, вагома частка належить мінеральним продуктам, деревині та виробам з неї, механічному та електротехнічному обладнанню, машинам та механізмам, текстилю та виробам з нього, продуктам рослинного походження і продукції хімічної та пов'язаних з нею

галузей промисловості, засобам наземного транспорту. Експортні поставки та імпорتنі надходження за умови прямого товарообміну не здійснювались.

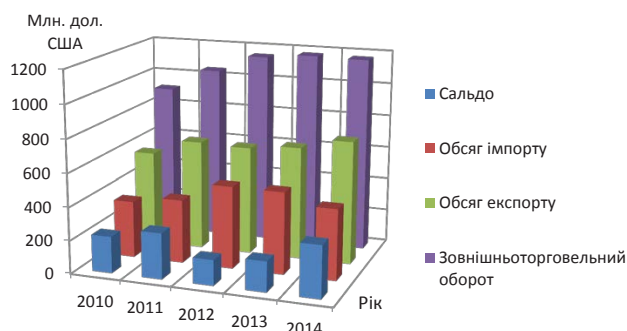

Рис. 1. Динаміка зовнішньоторговельного обороту товарів Вінницької області за 2010-2014 роки (n=5)

Здійснення ефективної зовнішньої політики у сфері надання послуг стає одним із факторів економічного зростання та подальшого пошуку шляхів ефективної інтеграції в світову співдружність зі встановленням довготривалих торговельних відносин з іншими країнами.

Зовнішньоторговельний оборот Вінниччини за 2010-2014 роки склав 435,0 млн. дол. США: обсяги експорту послуг становили 242,6 млн. дол., обсяги імпорту – 192,2 млн. дол. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами становить 151,3 млн. дол. США (рис. 2).

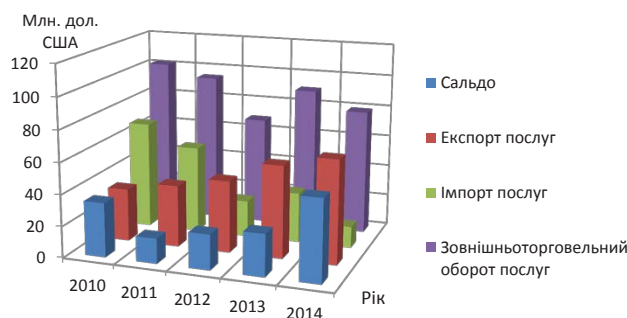

Рис. 2. Динаміка зовнішньоторговельного обороту послуг Вінницької області за 2010-2014 роки (n=5)

Показники зовнішньоторговельного обороту послуг порівняно із оборотом товарів характеризуються більш значними щорічними коливаннями. На рисунку 2 відображено стрімке зростання експорту послуг протягом 2010-2014 років і нерівномірний, однак значний спад імпорту. Якщо в 2010 та 2011 роках сальдо було від'ємним, то з 2012 року воно набуло позитивних значень. Таким чином, зовнішньоторговельний оборот послуг змінювався без чіткої напрямленості, однак спостерігається тенденція до його зменшення.

Левову частку в торгівлі послугами забезпечують дочірнє підприємство УГК «NEMIROFF», ТОВ «Барлінек Інвест», ТОВ «Арісент Текнолоджис Україна», ВАТ «Володарка», ТОВ «Арісент Укра-

їна», Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, ТОВ «АВА-13», ВАТ Хмельницька швейна фабрика «Лілея», ЗАТ «Поділля», ТОВ «Агрона Фрут Україна», ПП «Михаліч і Ко», ТОВ «Сінтек Україна», СП у формі ТОВ «Сперко Україна», ДП «Клінічний санаторій «Хмельник», ЗАТ «Калина», ТОВ «Орнеон», ВАТ «Козятинська швейна фабрика» та ВАТ «Тулчинська швейна фабрика» [3, с. 18].

Аналізуючи структуру зовнішньої торгівлі послугами з країнами ЄС можна зазначити, що це, в основному, роялті та ліцензійні послуги, послуги у виробництві готового одягу та хутра, комп'ютерні послуги, послуги реклами та вивчення ринку, послуги в архітектурних, інженерних та інших технічних галузях і транспортні послуги.

Висновки і пропозиції. З метою збільшення зовнішньоекономічного обороту, сприяння нарощуванню обсягів експорту українських товарів та послуг до інших держав необхідно:

- Удосконалити механізми митних процедур та оподаткування при здійсненні експортно-імпорتنих операцій, а також транзитних перевезень через територію України.

- Для покращення інвестиційного іміджу України на світовому ринку, впровадити роботу по розповсюдженню інформації щодо проведення спеціалізованих міжнародних виставкових заходів серед підприємств, установ та організацій які займаються зовнішньоекономічною діяльністю.

- Реалізація спільних проектів в рамках Єврорегіону «Дністер».

З метою розвитку транскордонного співробітництва вважаємо за доцільне:

- сприяти в розбудові та покращенні інфраструктури пунктів пропуску через державний кордон у відповідність європейським стандартам;

- продовжувати співпрацю з питань залучення зовнішніх джерел фінансування з залученням досвіду провідних та вітчизняних фахівців;

- здійснювати пошук нових можливостей участі області в міжнародних проектах та програмах, спрямованих на соціально-економічний та територіальний розвиток громад.

Крім того, вважаємо за необхідне проведення наступних заходів:

- проведення презентації економічного та інвестиційного потенціалу Вінницької області за кордоном;

- підготовка та проведення заходів в рамках відзначення Дня Європи в Україні;

- забезпечення участі іноземних делегацій у святкових заходах присвячених Дню незалежності України;

- координація роботи, підготовка та проведення заходів в рамках Європейського тижня місцевої демократії в області;

- співпраця із партнерами з Республіки Молдова в рамках програми розвитку територіального співробітництва країн Східного Партнерства «Молдова – Україна»;

- реалізація заходів в рамках угод про співробітництво Вінницької області та адміністративно-територіальних одиниць іноземних держав.

Список літератури:

1. Ціхановська В. М. Стан та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності Вінницької області / В. М. Ціхановська, О. М. Ціхановська // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – № 1. – С. 44-48.
2. Березок Ю. Б. Експортна діяльність підприємств АПК Вінницької області / Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 118-123.
3. Звіт про діяльність Вінницької обласної державної адміністрації у сфері зовнішніх зносин і зовнішньоекономічної діяльності за 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 роки. – доступний з http://www.vin.gov.ua/web/vinoda.nsf/web_alldocs/DocXWCSU

Черная Л.А., Марийчак А.Ю.

Винницкий торгово-экономический институт

Киевского национального торгово-экономического университета

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ И МЕЖДУНАРОДНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ВИННИЦКОЙ ОБЛАСТИ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Аннотация

В статье рассмотрены состояние внешнеэкономической и международной деятельности Винницкой области в течение 2010-2014 годов. Проведен детальный анализ приоритетных направлений деятельности региона, исследованы особенности внешнеэкономической деятельности. Сделан анализ международной деятельности Винниччины на основе экономического, агропромышленного, природного, культурного и промышленного потенциала. Также было осуществлено поиск эффективных направлений деятельности и потенциальных возможностей интеграции в мировой рынок на региональном уровне. Проанализированы проблемы и рассмотрены возможные пути их решения. Итак, статья посвящена исследованию эффективных направлений внешнеэкономической и международной деятельности, раскрытию потенциальных возможностей интеграции в мировой рынок на региональном уровне, рассмотрены их состояние и определены перспективы развития.

Ключевые слова: европейская интеграция, внешнеэкономическая деятельность, международная деятельность, международная торговля, экспорт, импорт.

Chorna L.O., Mariichak O.Yu.

Vinnitsia Trade and Economic Institute

Kyiv National University of Trade and Economics

FOREIGN ECONOMIC AND INTERNATIONAL ACTIVITIES OF VINNYTSIA OBLAST: STATUS AND PROSPECTS

Summary

The article considers foreign economic and international activities of Vinnytsia Oblast during 2010-2014 years. The detailed analysis of the priorities of the region, the features of foreign trade was held. The analysis of international activities of Vinnytsia Oblast based on economic, agricultural, natural, cultural, and industrial potential was conducted. The search of effective activities and potential integration into the world market at regional level was also carried out. The problems and the possible solutions were determined. Thus, the article is devoted to research of effective ways of foreign economic and international activities, the disclosure of potential integration into the world market at the regional level, consideration of their condition and determination of prospects.

Keywords: European integration, foreign trade, international activities, international trade, export, import.